

Slovenski dom

Štev. 251.

V Ljubljani, sobota 5. novembra 1938.

Leto II

Obisk angleškega min. preds. Chamberlaina in zunanjega ministra Halifaxa v Parizu

naj pripravi pogoje za sklenitev sporazuma o omejitvi oboroževanja in za zvezo štirih velesil

London, 5. nov. o. Uradno poročajo, da je francoska vlada povabila predsednika angleške vlade Chamberlaina in zunanjega ministra Halifaxa, naj se ta mesec obiščeta Francijo. Angleški ministrski predsednik in zunanji minister sta povabila sprejela in bosta odpotovala v Pariz 23. novembra. V Parizu bosta ostala tri dni ter imela s francoskimi politiki važne razgovore glede bodočega skupnega nastopa Anglije in Francije v svetovni politiki. Glavni del razgovorov bo veljal naslednjim vprašanjem:

1. Priprava mednarodnega sporazuma o počlovečenju letalske vojne.

2. Priprava mednarodne pogodbe za omejitve oboroževanja.

To pogodbo bi pripravili Anglija in Francija, sklenile pa bi jo štiri evropske velesile: Anglija, Francija, Italija in Nemčija.

Glede pogodbe o omejitvi oboroževanja se je Anglija v načelu sporazumela tudi že z Nemčijo. Ta pogodba naj bi bila uvod v nov sestanek štirih velesil, na katerem bi rešili vprašanje kolonij, vprašanje o prenosu Zveze narodov in o vrnitvi Italije ter Nemčije v Zvezo.

Obisk angleških ministrov v Parizu naj pokaže, da sta Francija in Anglija slozni in

enakega mnenja glede poti in sredstev, s katerimi bodo štiri velesile preuredile in pomirile Evropo.

Berlin, 5. nov. o. Vsi nemški listi prinašajo pod velikimi naslovi uradno vest o obisku angleškega ministrskega predsednika in zunanjega ministra v Parizu. Pravijo, da je ta obisk v zvezi z dunajskim razsojanjem, na katerem se je spet enkrat pokazala popolna sloga med Italijo in Nemčijo in da odgovarja Chamberlainovi želji, naj bi se Francija in Anglija čimbolj zblizali z Italijo in Nemčijo.

London, 5. nov. o. Londonski tisk poroča, da bosta Anglija in Italija naznanili uveljavitev sporazuma s posebno izjavo, katero bosta izdali takoj, ko bo angleški poslanik v Rimu lord Perth v imenu svoje vlade priznal italijanskega kralja za cesarja Abesinije. Takoj po tem bo italijanski zunanji minister Ciano obiskal London, kamor bo prišel v kratkem tudi nemški maršal Göring. Njuno potovanje v Anglijo ima poleg drugega tudi namen pripraviti pogoje za sporazum o omejitvi oboroževanja in o vrnitvi kolonij Nemčiji.

London, 5. novembra. AA. Havas: Chamberlainov in Halifaxov obisk v Parizu dne 23. t. m. ima dvojni namen: da poudari moč tesnih vezi med obema državama in da francoskim ter angleškim državljanom omogoči določiti stališče, ki ga bodo v bodoče zavzemali. Chamberlain in Halifax sta

tudi zadovoljna, da odhajata v Pariz prav tako zaradi tega, da bi odstranila nekatere rezerve, ki so bile izražene v Parizu glede angleške zunanje politike. Ob obisku v Parizu bodo francoski in angleški državni ugovorili, da politika pomirjenja nasproti totalitarnim državam v ničemer ni bila škodljiva francosko-angleškemu vezem. To bodo ugovorili, ker so v Londonu prepričani, da bosta francoska in nemška vlada v kratkem dali izjavo, podobno tisti, ki sta jo dala prej Hitler in Chamberlain. V Parizu bodo, kakor se je zvedelo, razpravljali tudi o vprašanju bodočih stikov Francije in Velike Britanije z Nemčijo in o vprašanju Sredozemskega morja.

Ko se angleški veleposlanik v Berlinu Neville Henderson vrne v Berlin, — to bo verjetno čez kakih 15 dni — bo dobil v zvezi s tem posebno navodila. Sam Chamberlain je izjavil pred nedavnim v parlamentu, da je treba nadaljevati z izvajanjem Münchenskega sporazuma in je pri tem verjetno mislil na omejitve oboroževanja, na gospodarske interese balkanskih držav in morda tudi na kolonialno vprašanje. O vsem tem bodo zdaj v Parizu tudi govorili. Kar se tiče španskega vprašanja, posebno onega dela Sredozemskega morja, ob španski obali, je to vprašanje z italijansko-angleškim sporazumom do neke mere olajšano, samo špansko vprašanje pa s tem še ni rešeno. Z nestrastom o umiku prostovoljcev iz Španije še ne gre povsem gladko.

Vesti 5. novembra

Volivni položaj v Jugoslaviji je zelo ugoden za vlado dr. Stojadinovića, ki ima ljudskim množicam veliko pokazati in bo zaradi tega odnesla pri volitvah zmago. Tako piše romunski dnevnik »Timpul«.

Glavni odbor francoske socialistične stranke ima danes sejo v Parizu. Ker se je ob zadnjih evropskih dogodkih pokazalo med francoskimi socialisti hudo nasprotje — desnica je bila za to, da je treba z vsemi sredstvi ohraniti mir, levica pa je hotela vojno za vsako ceno — je treba pričakovati na tej seji hudih preprirov in morda celo razcepa.

Nevtralnemu zvezo nameravajo skleniti baltiške države na pobudo Poljakov, in se bodo v ta namen zunanji ministri teh držav kmalu sestali v Kovnu.

Novi japonski poslanik v Moskvi, admiral Togo, je včeraj nastopil službo.

V Romuniji so prišli in zaprli kneza Cantacuzena, ki je bil eden prvih voditeljev razpuščene Železne garde, katere je s svojim političnim delom hotela rešiti Romunijo judovstva in korupcije. Knez je bil zaradi svojega političnega delovanja obsojen na devet let ječe.

Ogromni gozdni požari divjajo v dvanajstih ameriških zveznih državah. Tisoči ljudi skušajo požar ustaviti, toda brez posebnega uspeha.

Prški nadškof kardinal Kaspar bo prihodnji teden odpotoval v Vatikan, kjer se bo posvetoval o novi razmejitvi bivših češkoslovaških škofij, katerih ozemlje je zdaj delno pod Nemčijo ali pod Madžarsko.

Dunajska razsodba glede Slovaške je zdaj končna in za vselej veljavna, pišejo nemški listi. Samo pod tem pogojem sta Nemčija in Italija sprejeli razsojanje. Ta sodba je nadaljni korak k ustalitvi razmer v Srednji Evropi...

Angleški kralj Jurij VI. je včeraj sprejel novega japonskega poslanika v Londonu Sigemica, ki mu je pri tej priliki izročil svoje poveljnice.

Prvi predsednik avtonomne karpatsko-ukrajinske vlade Brody, ki je v preiskavi zaradi veleizdaje, je začel stradalno stavko, ker so mu zavrnili prošnjo, da bi ga sodilo sodišče v Užhorodu.

Danes ob osmih zvečer

jubilejna prosv. akademija
graficarjev v Delavski zbornici

Hude demonstracije proti Judom so bile včeraj v Bratislavi, kjer so demonstrantje razbili precej judovskih trgovin, preden jih je pregnala policija.

Italijanski zunanji minister Ciano je včeraj priletel v Dunaj v Rim. Na letališče so ga prišli pozdraviti zastopniki nemškega, češkoslovaškega in madžarskega poslanstva.

Predsednik Združenih držav Roosevelt bo imel nocoj po radiu govor, v katerem bo utemeljeval potrebo ameriškega oboroževanja in razložil svoje gospodarske načrte za bodoče.

Vrhovnega poveljnika sovjetske vojske na Daljnem Vzhodu, maršala Blücherja, so sredi oktobra pripeljali v Moskvo in ga tam ustrelili. Tako poroča japonska uradna agencija Domei.

1300 topov največjega kalibra bo poveljstvo nemške vojske poslalo z bivše češkoslovaško-nemške meje na francosko-nemško mejo. Zaradi tega sklepa se francoski listi precej razburjajo.

Južnoafriška republika bi v kakem morebitnem evropskem oboroženem spopadu ostala nevtralna, tako izjavljajo njeni politični voditelji ob potovanju južnoafriškega obrambnega ministra Pirowa po Evropi.

Predsednik vlade dr. Stojadinović je včeraj sprejel turškega poslanika na našem dvoru.

Mussolini je včeraj govoril v Rimu 10.000 bivšim bojevnikom iz svetovne vojne in dejal, da se italijanska zmaga v svetovni vojni začela poznati v Evropi šele po 20 letih in da se po zaslugi fašizma na evropskem političnem nebu kaže vedno več vedrine in sinjine. Toda italijansko ljudstvo mora vseeno še vedno spati stoje in z glavo naslonjeno na puško.

Prvi telefonski pogovor med Dansko in med kralji ob tečaju je bil včeraj, ko je neki danski raziskovalec s severne Grönlandije klical nekega svojega tovariša v Kopenhagenu.

Angleško blago so sklenili bojkotirati judovski trgovci v srednjeevropski državi Nicaragi.

23.500 rojstev več kakor lani je imela Nemčija letos v prvem polletju.

Zavod za kolonialne vede so zopet ustanovili na nemškem vsehilišču v Hamburgu. Ustanovitev kaže, da se Nemci resno pripravljajo na to, da bodo spet postali gospodarji svoje nekdanje čezmorske posesti.

Judje v New Yorku so imeli včeraj veliko zborovanje, na katerem je govoril župan La Guardia, ki je dejal, da mora Anglija dovoliti Judom, da se neomejeno priseljujejo v Palestino.

Splošna stavka Arabcev v Palestini še traja in prizadeva Angležem nove težave.

Diplomatski zastopnik generala Franca v Londonu, vojvoda Alba, je z letalom odpotoval v Bruselj in bo skušal pridobiti belgijsko vlado za uradno priznanje nacionalistične španske države.

Pogodbo devetih držav glede razmerja sil na Daljnem Vzhodu, ki so jo podpisali pred nekaj leti, smatrajo Japonci za neveljavno in pravijo, da jo bo nadomestila pogodba med Japonsko, Mandžurijo in novo Kitajsko.

Velika Francova ofenziva ob Ebru uspela

Salamanca, 5. nov. o. Španske nacionalistične čete so imele včeraj večji uspeh na bojišču Ebro. Levi breg reke Ebro, ki teče vzhodno od Gandeze med mestoma El Canalejas in Miravet, je sedaj v nacionalističnih rokah. Nacionalisti so na tem bojišču zavzeli vse mostove. Nacionalistično levo in srednje krilo je včeraj napredovalo 8 km ter osvojilo vse važnejše postojanke in s tem pretrgalo republikanske zveze. Francove čete pritiskajo republikance proti Mori, ki je najvažnejša točka na vsej fronti. Boji na tem delu bojišča so trajali vso noč in se nadaljujejo danes zjutraj. Danes zjutraj so nacionalistične čete bile 12 km naprej od položajev, katere so zavzemale že mesec dni v ofenzivi ob Ebru.

Poskus poleta na 13.800 km

Kairo, 5. novembra. o. Trije angleški letalci so se danes zjutraj ob 4.57 dvignili z letališča v Kairu in bodo poskusili premagati sedanjí svetovni rekord v nepretrganem letu na daljavo, ki ga imajo ruski letalci. Angleži hočejo pod poveljstvom majorja Kelletta leteti iz Egipta v Port Darwin v Avstraliji, ali pa do južnega konca otoka Celebesa v Malajskem otočju. Razdalja od Kaira do Porta Darwina znaša 13.862 km. Letalo je trimotorni bombnik znamke Wellesley Rat Vickers, kakršne uporablja angleško vojaško letalstvo. Po morjih, čez katera bo letelo Kellettovo letalo, križarijo angleške vojne ladje, ki bodo nepretrgoma v zvezi z radijsko postajo na letalu.

Poljski Ukrajinci demonstrirajo proti razkosanju Karpatske Ukrajine

Lviv, 5. nov. o. Ukrajinsko ljudstvo na Poljskem je zelo razburjeno zaradi dunajske razsodbe, s katero je bila razkosana karpatska Ukrajina, edina dežela, kjer so Ukrajinci imeli samostojnost. Razburjenje se obrača tudi proti Poljakom, ki so zahtevali tako rešitev. Zato je včeraj popoldne prišlo v Lvovu do spopada med poljskimi dijaki in ukrajinskimi prebivalstvom. Po zborovanju, ki ga je priredila univerza, je krenil sprevod dijakov pred Ukrajinski hotel, kjer so dijaki razbili okna. V tem trenutku je bilo z oken hotela oddanih nekaj strelkov, ki so ranili več dijakov. Dijaki so isto tako odgovorili s streljanjem. Policija je razgnala manifestante in blokirala hotel, da bi našla orožje. 15 Ukrajincev, med njimi tudi ena ženska, ki so imeli pri sebi samokrese, je bilo aretiranih. Poljski dijaki so se ponovno zbrali v Ruski ulici v trgovskem središču ukrajinskega dela mesta, kjer so začeli uničevati ukrajinska skladišča in trgovine. Prebivalstvo je odgovorilo s tem, da je začelo metati kamenje. Policija je vstopila red in je aretirala 30 dijakov in 50 Ukrajincev.

14 mrtvih pri letalski nesreči v Angliji

London, 5. nov. o. Včeraj zjutraj je prišlo do strašne letalske nesreče v Angliji. Štirimotorno potniško letalo, ki vzdržuje zvezo med mestoma Jerseyem in Southamptonom je takoj po odletu tresčilo na tla. V letalu je bilo 11 potnikov ter dva pilota.

Vsega je bilo pri nesreči ubitih 14 oseb, pri čemer so vsi tudi ljudje, ki so delali na polju. Že nekaj sekund po vzletu z aerodroma v Jerseyu se je letalo zrušilo v plamenih. Nastala je silna eksplozija, ki je potnike vrgla iz letala, tako da so vsi strašno razmesarjeni in jih je težko spoznati. Ta zračna nesreča je sploh prva, ki se je zgodila na letališču v Jerseyu. Med žrtvami je tudi novorojenček in tri ženske. Noben potnik ni preživel te nesreče.

500 zabojev igrač in slaščic je poslal ameriški Rdeči križ češkim beguncem iz sudetskih krajev.

Knez namestnik Pavle na uradnem obisku v Romuniji

Bukarešta, 5. novembra. AA. Nocoj ob 18 je došel z dvornim vlakom preko Žombolja v Bukarešto Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle. V njegovem spremstvu so prišli tudi minister dvora Milan Antić in adjutant Nj. Vel. kralja polkovnik Durbešić. Na dvorni postaji Mogosaja so se pred prihodom dvornega vlaka nahajali predsednik romunske vlade Nj. svetost patriarh Miron, notranji minister Calinescu, zunanji minister Petrescu Comnen, prometni minister Gelmediano, vojni minister general Cuperta, dvorni minister Urdareanu, maršal dvora Flondol, prvi adjutant Nj. Vel. kralja general Mihail, adjutant Nj. Vel. romunskega kralja

polkovnik Filoti, državni podtajnik notranjega ministrstva in bukareški župan, general Marinescu in mnogi drugi odličniki. Nekoliko pred 18 je prišel na postajo Nj. Vel. kralj Karel v družbi prestolonaslednika Mihaila. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je izstopil iz vagona v uniformi romunskega tretjega samostojnega obmejega bataljona, katerega častni poveljnik je on. Najprej se je pri srčno pozdravil z Nj. Vel. kraljem Karlom in Nj. Vis. prestolonaslednikom Mihailom, potem pa se je z vsemi prisotnimi člani vlade odpeljal z avtomobilom z romunskim kraljem in prestolonaslednikom v novi dvorec.

Delo - edina rešitev in edina pot za okrnjeno ČSR

Praga, 5. novembra. AA. ČTK: Češkoslovaški radio je objavil glede dunajske razsodbe sledečo sporočilo: Po rešitvi obmejnih vprašanj s Poljsko in po dunajski razsodbi, nam sedaj ostaja ozemlje, ki zanj jamčijo štiri evropske velesile. Čeprav je bilo na Dunaju sklenjeno, da moramo odstopiti naša ozemlja, vendar moramo priznati, da se je rešilo vse, kar se je sploh rešiti dalo. Do popolnega razsula ni prišlo zato, ker je slovaški, češki in ukrajinski življenjski pokazal trdno voljo, da živi pod skupno streho in dokazal, da zna s hrabrostjo sprejeti udarce usode in da so s tem ves več utrdili v prepričanju, zlasti pa Nemčijo in Italijo, da je propaganda o neki boljševarščini češkega in slovaškega življenja nesramna laž. Poti, po katerih smo korakali naprej, so nam sedaj zaprte. Pri vsem tem nam ostane edina pot in to je pot dela.

Češko časopisje išče krivce narodnega poraza:

Dr. Beneš je izdal Češkoslovaško

Praga, 5. nov. m. Včeraj se je zbral odbor koaliranih čeških strank pod vodstvom predsednika agrarne stranke Rudolfa Berana. Na seji je bilo sklenjeno, da se skliče narodno predstavništvo za 10. november zaradi volitev novega predsednika republike. Do tega dne bodo namreč madžarske čete zasedle zadnja ozemlja, ki jih je dobila po dunajski razsodbi, s čimer bo tudi jasno, kateri češkoslovaški poslanci imajo še pravico voliti novega državnega poglavarja. V javnost je prišlo več imen kandidatov za predsednika republike, med katerimi se imenujejo največkrat imena predsednika vlade generala Sirovega, zunanega ministra Chvalkovskega, za tema dvema pa imena bivšega predsednika vlade dr. Hodža, predsednika upravnega odbora Živnostenske banke dr. Preissa ter notranjega ministra Černega.

Vse češko časopisje se je do sedaj vzdrževalo slehernih napadov na bivšega predsednika republike dr. Beneša, ki ga vse ljudstvo smatra za glavnega krivca tragedije češkoslovaške države.

Angleži so izumili »zid smrti«

London, 5. novembra. c. Listi poročajo, da se je angleškim inženirjem posrečila senzacionalna iznajdba, ki bi pomenila popoln preokret v vojskovanju, če se bi izkazala za uporabljivo. Posrečilo se je namreč odkriti posebne žarke, ki jih je možno poljubno usmeriti na določeno črto, skozi katero ne more v času, ko padajo nanjo ti žarki, nobeno živo bitje, niti mrtva stvar. Žarki imajo lastnost, da zamore takoj sleherno življenje, ustavijo stroje ter začno raztapljati kovinske dele ter razkrojo tudi pline. O iznajdbi so takoj obvestili obrambnega ministra Inskipa. Podrobnosti tega izuma drže v največji tajnosti. Poleg znanih »smrti-

nih žarkov«, ki so jih tudi odkrili Angleži, je ta »zid smrti« druga, nadvse pomembna vojna tehnična najdba.

Skrivnostno podmornico so opazile angleške obalne straže blizu peščine Goodwin.

Načrt za federativno ureditev Kitajske je izdelal vodja japonskega vohunstva in propagande na Kitajskem, general Dohiara. Načrt je japonska vlada odobrila.

»Dan slovenske žene« priredi jutri koroška Slovenska prosvetna zveza y. Smihelu v Podlunski dolini

Prvi dan razprave o razkuževalnem zavodu

Obtoženec krivdo odklanja - Bile so tajnosti v zavodu

Ljubljana, 5. novembra.

Prvi dan razprave o nerednostih v mestnem razkuževalnem zavodu je bil določen branju obtožnice, zaslišanju obtoženega Franca Kovačiča in naposled zaslišanju nekaterih prič. V dvorani je vladal mir. V poslušalskih klopih je sedela dobra dvanajstojica poslušalcev. Iz njih vrst so se včasih med branjem obtožnice, ki je trajala 2 uri, čuli vzdihli in pripombe ogorčenega začudenja. Razprava je splošno potekala monotonno, le tu in tam so izbruhili momenti večje živahnosti in napetosti. Senatni predsednik je razpravo vodil stvarno in mirno.

Obramba skuša predočiti senatu, da je treba razlikovati med »desinfekcijo«, ki jo je mestna občina obvezna brezplačno izvrševati v primeru nalezljivih bolezni, in »desinfekcijo«, ko se stanovanja razkužujejo od mrčesa. Obramba skuša dalje dokazati, da je bil mestni razkuževalni zavod trgovsko podjetje mestne občine, kakor so pogrební zavod, mestna elektrarna in plinarna.

Zagovor obtoženca - 2 uri

Omenimo naj, da je obtoženec končal 3 gimnazijske razrede in nato dovršil nekdanjo »Mahrovo trgovsko šolo«. Pri vsjakih je služil v husarskem polku in nato pri trenu. V službi mestne občine je že 35 let in samo pri mestnem fizikatu od l. 1906. Obtoženec je zanikal vsako krivdo. Priznal je, da je bil šef zavoda fizik dr. Rus, on pa je vodil posle in knjige. Izven uradnih ur je izvrševal razkuževanje stanovanj, največ od 5 do 8 jutraj. Bil je dostikrat od strupov ves omamljen in je tako bil v uradu zmeden. Pri delu je bil prezaposlen. Trdil je, da po naročilu dr. Rusa nikoli ni smel pogledati knjig zavoda. Vse je bilo tajno. Za poslovanje dolgo let ni vedelo niti mestno knjigovodstvo. Ni si za sebe pridržal niti »krajcarja«. Imel je tudi svoje blago in ga strankam zaračunaval. Pojasnjeval je po svoje posamezne točke obtožbe glede kaznivih dejanj. Ker je bilo o njegovem zagovoru že objavljeno dalje poročilo v »Slovenecu«, navajamo sedaj še samo nekatere druge zanimivosti.

Prodaja balonov po 50 litrov

Fran Kovačič je bil tudi obtožen, da je prodal na škodo zavoda 21 steklenic-balonov po 50 l, v katerih so bile razne strupene tekočine, inž. Bruniskinu za 1000 din. Obtoženec je izjavil: »Baloni so bili vredni komaj 30 din, sploh pa niso imeli vrednosti«. Predsednik: »Vsak bi jih rad vzel... Obtoženec: »Kdo neki, ker so bili v njih strupi. Bil sem vesel, da sem jih spravil proč. Za nje nisem dobil niti krajcarja.«

Inž. Bruniskin, ki je bil zastopnik tovarne dr. Kanskega, je pozneje kot priča izjavil, da ni kupil ali prejel od obtoženca nobenih balonov. Tudi se ne spominja, da bi prejel obtoženec kako provizijo za dobavljene strupe.

Razkuževalni zavod — trgovsko podjetje?

Zagovor obtoženca je dopoldne potekal mirno. Kljub starosti, je obtoženec še trdal koretno in se zna braniti z vso žilavostjo in odločnostjo. Pač kakor pravi huzar! Ob 13.30 prekinjena obravnava se je nadaljevala popoldne ob 16.15. Zaslišanih je bilo 10 prič o raznih računih za razkuževanje in o drugih podrobnostih poslovanja zavoda. Značilni sta bili izpovedi bivšega župana dr. Dinka Puca in podžupana dr. Ravniharja.

Dr. Dinko Puc kot priča je najprej podal kratko vzoroke, kako je bil zavod ustanovljen. Ustanovitev je bila sklenjena na gremialni seji. Fizikat mu je pozneje predložil tarifo za razkuževanje in je pripomnil: »Vem, da je predložil tarifo tudi Državni higienski zavod. Ugotovili smo, da je bila tarifa fizikata nižja od Higienskega zavoda, tudi nižja od Belgrade in Zagreba. Tarifo sem odobril. Določena je bila nagrada 100 din za osebo, ki s približkom 20% za nadurno delo.« Na predsednikovo vprašanje, če je bil tudi dr. Rus procentualno deležen te nagrade, je priča odvrnil: »Participiral je in mi je omenil, da svojo nagrado nalaga za zavod v hranilnici. Dopadlo mi je in sem ga še pohvalil.«

Predsednik je nato pričo vprašal, kakšen značaj da je imel zavod. Priča: »Smatral sem zavod kot mestno trgovsko podjetje, slično mestnemu pogrebemu zavodu in mestni elektrarni, kjer so

Oplotniški gasilci si bodo zgraditi lasten dom

Agilno prostovoljno gasilsko društvo v Oplotnici je pričelo delovati pred 26 leti, leta 1912. Lani, konec julija, je praznovalo četrtoletni jubilej. Vsa vodstva so od pričetka sem vedno skrbela tako za izpolnitev teoretičnega in praktičnega znanja društvenih članov, kakor tudi za čim bolj popolno opremljenost. Reči smemo, da je gasilsko društvo v Oplotnici eno izmed tistih, ki se svojih dolžnosti in nalog najbolj zavedajo. Veliko delo ima sedanje vodstvo z g. Celcerjem kot načelnikom in g. Jurakom kot tajnikom v načrtu in pripravi: spomladi prihodnjega leta bo pričelo graditi lep, moderen gasilski dom, s čimer bo podalo najlepši dokaz neumornega dela. Ves čas se namreč nahaja orodje in gasilska oprema v občinskih zgradbi, ki pa ne zadostuje zaradi pretežnega prostora, nekaj pa tudi zato ne, ker se delovanje v obče ne more tako razviti, kot se bo pozneje v lastnem domu lahko razvijalo. Za orodje in opremo 30 članov je sedanji prostor daleč pretesen in v primeru potrebe ni mogoče biti tako hitro vseh na mestu kot bi sicer. S prireditvami društvenega, kulturnega in zabavnega značaja pa je društvo moralo doslej gostovati drugje, kar je bilo vedno v zvezi z različnimi nevednostmi. Pod lastno streho in na lastni zemlji bodo vsi nedostaki in ovire odstranjeni.

Nujnost zgraditve gasilskega doma je uvidela tudi sedanja oplotniška občinska uprava, ki je kupila društvu stavbno parcelo v velikosti okrog 2500 kvadratnih metrov, kjer bo prostora še za vaje in podobno. S tem je že podan temelj bodočemu domu, ki se bo pričel graditi prihodnjo pomlad. Drugo leto bo stavba zgrajena v surovem stanju, l. 1940 pa bo popolnoma dogotovljena, če bo šlo vse gladko. Imela bo obliko velike črke T. Glavna dvorana s odrom bo 15 m dolga, 9 m široka in 6 m visoka ter bodo v njej tudi shranjevali orodje in opremo. V obeh stranskih stavbah na vsaki strani dvorane bodo sobe za druge namene. Da gasilski dom za Oplotnico ne bo prevelik, pritrjujejo izkušnje iz drugih krajev. Kakor je razvidno iz načrtov, ne bo stavba sama ponos gasilskega društva, ampak vse Oplotnice.

Za gradnjo gasilskega doma vstavlja občinska uprava v vsakoletni preračun posebno postavko. V kratkem se bo pričela tudi nabiralna akcija po okoliših. Čeprav društvo samo dobro gospodari, bo treba še podpore od strani oblasti.

nastavljeni mestni uslužbenci. Zavod je bil prijavljen kot samostojna obrt in je zavod dobil koncesije.

Branilec dr. Pegan: »Je zavod vodil samostojno knjigovodstvo z vso vednostjo in voljo?« Priča dr. Puc: »Samostojno je zaračunaval. Mesto je dajalo 50.000 din prispevka za brezplačne desinfekcije in desinsekcije, kar pride od insekt.«

Predsednik: »Smatrate, da je bilo podjetje dobičkanosno?« Priča: »Ko bi zavod izkazal dobiček, bi pač šel v mestno blaginjo. Drugače zavod ni bil spekulativen, ustanovljen je bil kot potrebna zdravstveno-socialna ustanova.«

Priča dr. Ravnihar, ki je bil po dr. Pucu župan, je pripomnil, da je šlo za povišanje honorarja za nadurno delo. Odobril je primerno povišanje. Na predsednikovo vprašanje priča: »Ne vem, da bi od zavoda nalažili denar v hranilnici. Tudi ne vem, kakšne dohodke je zavod imel in kako so se nagrade delile.«

Po zaslišanju še drugih prič je sledilo daljše čitanje raznih spisov, zapisnikov in izjav raznih strank. Ob 18.45 je bila snodna razprava prekinjena. Današnja razprava se je nadaljevala ob 8.30. Na dnevnem redu je zaslišanje še okoli 30 prič. Razprava bo trajala še ves dan.

Mati morilca Bervardija obsojena

Maribor, 4. novembra.

Pred okrožnim sodiščem se je zagovarjala mati zloglasnega morilca Ivana Bervardija, 40-letna Pavla Bervardi iz Sp. Radvanja. Na zatožno klop je je spravila kriva prisega. Oškodovala je svojo teto, za katero je kasirala večje zneske za prodano posestvo, potem pa je pred sodiščem pod prisego izjavila, da ni ničesar dobila. Dokazali pa so ji sedaj ravno nasprotno, pa je bila obsojena na 8 mesecev strogega zaporu ter na 3 leta izgube častnih pravic.

Boj med J. Louisom in J. H. Lewisom. Dne 2. novembra je bil v Newyorku podpisan dogovor za boksarski dvoboj, ki bo imel značaj svetovnega prvenstva. Prvič v zgodovini boksa se bosta za ta naslov spoprijela dva črca, in sicer J. Louis, ki je bil pred časom tako strahotno zmletil nemškega Makolna, in J. H. Lewis, ki zadnje čase niza uspeh k uspehu. — Boj bo 27. januarja v Madison Square Gardenu.

„Umrjena“ Neža Verbovšek živi

Celje, 4. novembra.

Celjski okraj ni doživel tako zagonetnega zverinskega umora kot se je odigral v ponedeljek ponoči ob Voglajni v Cretu pri Celju. Orožništvo se je na vse načine trudilo, da bi zvedelo, kdo je umorjenka, in tako dobilo možnost razjasniti ta umor. Storski orožniki so, kakor smo poročali te dni, taksi je vsaj zdelo, prve uspehe že dosegli, in prebivalstvo je napeto in z vso pozornostjo sledilo častniškimi novicam.

Danes dopoldne pa se je bliskovito razširila po Celju in okolici novica, da Verbovškova Neža živi in da so bile vse preiskave brezuspešne, da se so motili pazniki, ki so spoznali na sliki — umorjenko Verbovškovo —, da se je zmotil celo njen mož, ki je snoti, ko so mu orožniki pokazali sliko umorjenke, zatrdili, da je to njegova žena.

Okoli pol 12 dopoldne je prišla v pisarno g. dr. Ernesta Kalana na Kralja Petra cesti žena, ki se je ustavila v predsobi. Ko jo je koncipient po vprašan, kdo da je in kaj želi, mu je žena mirno odgovorila, da je Neža Verbovškova iz Zibike, ki je prišla k odvetniku zaradi svojega moža, od katerega bo zahtevala polovico posestva. Lahko si mislimo, kako začudeno in prestrašeno je pogledal koncipient ženo, o kateri je že vsa Slovenija govorila in o kateri so poročali časopisi, da je postala žrtev zverinskega morilca. Po prvem presenečenju pa je moral ugotoviti, da to ni nikak duh iz drugega sveta, ampak prava in živa Neža Verbovškova z dušo in telesom. Omenjena se je zadnje dni mudila na svojem domu v Zibiki. Danes je prišla v Celje, ker je dobila poziv, naj se zgasi v neki zadevi. O vseh fantastičnih vesteh, ki so krožile o njej, ni vedela ničesar in niti slutila ni, da jo je vsa javnost, znanci in celo njen mož spoznal za mrtvo. Pokazali so ji časopise, pri čemer pa je ostala povsem mirna.

Med Verbovškovo in nesrečno umorjenko je res neka podobnost v močni in veliki postavi, le da je Verbovškova preprosto oblečena in ni nosila nikoli kostuma, kakršnega je imela na sebi umorjenka. Ker je bila umorjenka slikana ležala in od strani, seveda potez obraza ni bilo mogoče točno razbrati. Postava je po velikosti odgovarjala, na obleko pa najbrž nobeden natančno ni pogledal. Zato se je zgodilo, da so pazniki, ki so Verbovškovo poznali iz preiskovalnega zaporu, ugotovili, da je umorjenka identična z Verbovškovo, in da je to potrdil celo njen mož, ki jo je pač dobro poznal. Orožništvo je bilo seveda o resničnosti teh trditve prepričano, posebno, ko je pritrtil snoti še njen mož, dočim je sedaj spet izgubilo vsako sled. Vest, da je za splošno mnenje mrtva Neža Verbovškova vstala od mrtvih in hodi po celjskih ulicah, je seveda precejšnja senzacija, in v Celju in celjski okolici govore samo o tem.

Blagoslovitev nove cerkve Sv. R. T. v Magdalenskem predmestju

Maribor, 4. novembra.

Nova cerkev presv. Rešnjega Telesa v Magdalenskem predmestju je sedaj tako daleč dograjena, da se bo lahko vrisla v njej služba božja. Preteklo nedeljo je dobila cerkev nov zvon, katerega je blagoslovil magdalenski dekan Stergar, kumoval pa mu je mestni župan dr. Juvan. Jutri, v nedeljo pa bo novo svetilišče slovesno blagoslovljeno. Prebivalci Magdalenskega predmestja, ki so veliki dobrotniki nove cerkve ter so s svojim delom in denarnimi doprinosi pripomogli, da je bilo novo svetilišče tako kmalu zgrajeno, so se za to slavnost lepo pripravili ter jo bodo najslajneje proslavili. Proslava se začne drevi ob 8, ko bo v cerkvi cerkveni koncert stolnega cerkvenega pevskega zbora. Pri koncertu sodelujejo operna pevka Igljevec, tenorist Živko in vojaška godba. Vstopnina znaša za sedež 15 in 10 din, stojšča pa so po 3 in za dijak po 2 din. V nedeljo pa bo blagoslovitev novega svetilišča. Cerkev bo blagoslovil škof. dr. Tomažič, ki bo imel tudi sveto mašo in pridigo.

Za čistost naše govorice

Slovenske Konjice, 4. novembra.

»Sladka je naša materina govorica in mila mimo zemskih vseh glasov« — tako lahko rečemo z besedami slovenskega pesnika Antona Medveda. S ponosom lahko trdimo, da smo Slovenci narod, ki ima v veliki skupini slovenskih narodov tako lep jezik in tako lepo narodno pesem in petje vobče, da nas vsi občudujejo. Veliko vrednost in zmožnost našega jezika pa potrjujejo še druga dejstva, kot: visoko razvita književnost, velika množina časopisja od dnevnikov do zadnjega lističa, glasba itd. To vse nam daje pečat kulturno najbolj razvitega naroda na Balkanu, ki se lahko kosa z vsakim narodom na svetu.

V očigled resničnosti navedenega pa se mnogi izmed nas tega ne zavedajo ali se celo počejo zavedati. Ti so kot prvi tako imenovani »tvorci« neke čudne »jugoslovenščine«, ki ni ne slovenščina, ne hrvaščina in ne srbsčina, ampak neka čudna zmes, ob kateri se mora sleherni, ki jo sliši, samo smejati. Dejstvo je namreč, da nobenega jezika ni mogoče ustvariti s pretiranim političnim prepričanjem, to je zagrizenostjo in pod monopolom strankarstva. Če je kakršen narod spremljal govorico, se je to zgodilo le deloma in še v izrednih okoliščinah v dolgi vrsti let — v stoletjih. Smešna zmes izrazov treh narodov Jugoslavije: slovenskega, hrvaškega in srbskega, ki so živel stoletja popolnoma ločeno kulturno, gospodarsko in politično življenje, je dokaz kulturnega in političnega nazadnjstva onih eksponentov, ki tako tatamorgansko nastopajo s svojimi novimi jezikotvornimi sposobnostmi. Bogati literarni proizvodi so dokaz prednosti in poslanstva slovenskega jezika, ki se mora v Jugoslaviji še bolj razviti. Tako-le se je med drugim v svojem predavanju v Ljubljani izrazil veliki slovenski pisatelj in oblikovalec svojega materinega jezika Ivan Cankar l. 1913, torej pet let pred nastankom Jugoslavije, glede jugoslovenskega kulturnega in jezikovnega edinstva: »Jugoslovanski problem je izključno političen problem. Kakšno jugoslovansko vprašanje je v kulturnem ali celo jezikovnem smislu zame sploh ne eksistira. Morda je kdaj eksistiralo; toda rešeno je bilo takrat, ko se je jugoslovansko plemo razcepilo v četvero narodov s četverim, čisto samostojnim kulturnim življenjem.

S teh vidikov ostro obsojamo vse »tvorce« nekega posebnega »jugoslovenskega« jezika, ki omadežuje tako slovenski, kakor hrvaški in srbski jezik.

Druga kulturna rana slovenstva je nemškutarstvo, ki posebno domuje po nekaterih krajih na Štajerskem. Nemškutarijo so ljudje, ki nimajo toliko narodne zavesti, da bi se pošteno prištevali k naši narodni skupnosti, čeprav vsi žive na račun slovenskega človeka; prvi rod pred njimi (očetje in matere) se v mnogih primerih po nemško govorijo in znajo. Ugotavljamo, da je pri pravih Nemcih več spoštovanja do

slovenskega jezika; le nauči se ga malokdo, čeprav že mogoče več let živi med našim ljudstvom. Nemškutarstvo smo že Slovenci davno proglasili za narodno sramoto in radovedni smo, kakšno upanje imajo te narodne erake, ki bi raje izgubile ne vemo kaj, kot pa pošteno spregovorile v slovenščini; to se dogaja samo še takrat, ko mli Slovenec nosi v žep. Za ta svoj narodni greh bodo še pred klenim slovenskim narodom polagali račun, zakaj, dovolj je že smešenja lastnega naroda!

Posebno nelep pojav je tudi navlaka tujih izrazov med kmečkim ljudstvom. To tem bolj, čim bliže je meja. Temu je vzrok v glavnem položaj v preteklosti, mnogo pa tudi svetovna vojna. Vse to velja največ za štajersko, medtem ko v drugih pokrajinah Slovenije tega ni v večji meri opaziti. Tudi v tem oziru bomo morali prijeti za delo in temeljito odstraniti plevel z narodnih njiv. Utrujamo narodno zavest in krepimo odpornost na mejah. Odstranjujemo tuje izraze in jih nadomeščamo z domačimi ter se bomo jurno proti nemškutarstvu in vsakemu pačenju slovenskega jezika! V vsem pa, mladi rod, na okope!

Brez vzroka ga je zabodel

Maribor, 4. novembra.

Mlad, 23-letni fant sedi danes pred sodnik! mariborskega okrožnega sodišča. Gabrijel Deniš iz Zg. Korene se zagovarja zaradi uboja in telesne poškodbe. Dne 26. julija letos je v Zgornji Koreni zabodel mladega Viljema Vičanskija tega na mestu usmrtil. Ta junak noža je bil ome njenega deni zaplen pri pretakanju šmarnice pri posestniku Živku. Pri tem poslu je nekaj ko zarceval popil, vendar pa ni bil vinjen. Nenadoma pa se je začelo z drugega brega kričanje »au biks«. Kričal je Vičanski, ki se je vračal vinje domov. Jedva je Deniš začel te klice, že ga je nekaj prišlo, pograbil gumijovo čevl ter odhitel za Vičanskim. Kmalu ga je dohitel in zaslišal »se klici: »Ubi me, ubij me, tu je sree.« Klical je zopet Vičanski, katerega je Deniš očitno pretep. Naenkrat pa so klici utihnili. Ko so prišli ljudje pozneje pogledat, so našli Vičanskega v krvi ležati. Bil je že mrtev. Deniš ga je trikrat zabodel, in sicer v vrat, v levo roko ter v levo stran hrbta. Rana na vratu je bila smrtna, ke mu je sunek prerazil sapnik in žile ter se je zadušil v svoji krvi. Danes se zagovarja Deniš s silobranom, kar pa vse priče zavračajo. Vsi sli kajo pokojnega Vičanskega kot izredno mirnega in pridnega fanta, ki je le zaradi vinenosti postal nekoliko prešeren. Nasprotno pa velja Deniš v vsej okolici za divjaka ter se zelo rado prelepa. Danes se zagovarja tudi zaradi telesne poškodbe ki jo je zadal dne 29. junija tega leta v Spodnji Koreni Alojzu Lovrenčiču. Zabodel ga je namre v glavo in v levo nogo.

Razprava ob času poročila še traja.

III. občestveni večer za župnijo Marijinega

Oznanjenja bo v nedeljo 6. t. m. ob 8 zvečer v franciskanski dvorani z izbranim sporedom Sodelujoče: ga. Mira Danilova, članica Narodnega gledališča, dalje gojenci drž. konservatorija g. Jože Osana, gdnca. Ljudmila Polajnarjeva, gdnca. Stefanija Pavlovčičeva in g. Janez Lipušček ter orkester pod vodstvom g. Jožeta Osane. Igro »Velika stvar je ljubezen« izvajajo člani dramske družine franč. prosvete M. O. v režiji Milana Skrbinskega, režiserja Narod. Predprodaja vstopnic v pisarni Pax e bonum. Sedeži od 20 din navzdol, stojšča 4 din dijaška 5 din. Čisti dobiček se bo razdelil med najubožnejše družine in otroke v naši župniji.

Naročajte Slovenski dom!

Raznoterosti iz dnevne kronike

Spet je štiriindvajset ur v kraju. Po manjših naseblinah se v tako kratkem času zgodi kaj pomembnejšega le v izjemnih primerih. V mestu pa noč navadno le prinese kaj novega. Morda ne zelo velikega, novo pa je le. V zaznamkih se vselej sproti na najvidnejšem mestu objavljajo razne nesreče, razni posegi po tujem blagu, razni dogodki, ki v poznih večernih urah pozovejo ljudi k razburjenju in h komentiranju. Take reči ljudi zanimajo, radi so zraven, kadar se dogajajo, še rajši pa vidijo, če jim kdo o njih kaj pove in jih vanje vpelje na način, ki jim prihrani trud in hojo ter jim dogodek prikaže v luči, ki se mora zdeti merodajna, modra, pravilna in odgovorna.

Lep pogreb v pozni jeseni

Ob pol treh popoldne se je zbrala pred mrtvašnico splošne bolnišnice na Zaloški cesti velika množica. Za to uro je bil napovedan pogreb univerzitetnega profesorja g. inž. Znidaršiča. Na pragu mrtvašnice je najprej spregovoril dekan tehnične fakultete g. dr. Andrej Gosar, ki je najprej z markantnimi potezami orisal življenjsko pot pokojnega profesorja, znanstvenika in pedagoga, potem pa je podrobneje označil njegovo znanstveno prizadevanje, njegov boj, njegove načrte in uspehe. Po govoru g. dr. Gosarja je Akademski pevski zbor pod vodstvom dirigenta g. Franceta Marolta zapel prelepo posmrtnico »Človek, glej doganjanje svoje«. Po žalostinki se je formalni spoved, v katerem so se razvrstili sorodniki, prijatelji, znanci, profesorji in akademiki. V cerkvi pri Svetem Križu je Akademski pevski zbor dovršeno zapel pretesljivo Mendelssohnovo »Beati mortui«. Pred poslednjim domom pokojnika je najprej v imenu profesorjskega kolegija spregovoril g. inž. Foerster, za njim pa se je v imenu akademikov-slušateljev poslovlil g. Megušar. Sledila je pesem »Blagor mu, ki se spočije«. Prisotni so v pobožni zbranosti poslušali lepo ubrano petje našega vodilnega zbora.

Spet dve nesreči

V Ljubljani vrši večeraj in danes, ko je na programu obravnava proti nadoficialu Francu Kovačiču, kakor v panju. Ljudje tolmačijo zadevo na en sam, ogorčen in razumljiv način; vsi se pri tej razpravi hudujejo v neki meri tudi na dr. Mavričija Rusa, ki se je menda pregrešil proti paragrafu 382. Občinstvo upa, da bo sodišče v tej zadevi krivice strogo kaznovalo.

Včeraj popoldne so bili reševalci klicani k novi stavbi Baragovega sementišča (pri Sv. Krištofu). Tam je po nerednosti padel z odra osemnajstletni delavec Kastelle Marijan iz Andrijaševih ulice št. 13 v Zgornji Šiški. Mladi delavec je dobil precej hude poškodbe na glavi. Kastelle je uslužben pri trditi Mavrič.

Zjutraj ob četrni na osem je prišlo blizu čakališča v St. Vidu na tramvajski progi do nesreče. Iz Ljubljane je vozil tramvaj, na katerem je bil sprevodnik Rudolf Groh, voznik pa Franc Rupert. Nasproti mu je pripeljal tramvaj, ki je vozil proti Ljubljani, Sentviškemu tramvaju so odpovedale zavore, pa je zadel v ljubljanskega. Hudi sunek je

vrigel sprevodnika Rudolfa Groha z vso silo v vrata. Pri tem si je Groh zlomil desno roko, vozniku Francu Rupertu pa se ni zgodilo ničesar; pri sunku je bil le nekoliko opraskan. Ljubljanska reševalna postaja — in njeni vrli reševalci — so se ob tej priliki spet izkazali s svoje najboljši strani. Ob sedmih in štiriindvajset minut je na reševalni postaji zapel telefon in že nekaj minut pozneje so bili reševalci na kraju nesreče, kjer so svoje delo naglo in točno opravili. Kronika nesreče za danes ne izkazuje drugih primerov. V bolnišnici preko noči niso dobili nobenega pomembnejšega, neprostovoljnega zobiskac.

Novosti s policije

Roka pravice te dni skrbno poizveduje za nekaterimi delomirneži, ki nimajo prav čiste vesti. Kup tatvin je na dnevnem redu; ne samo v Ljubljani, tudi iz drugih slovenskih in jugoslovenskih krajev prihajajo prijave in poizvedbe. V Ljubljani je bilo ukradenoko kolo znanke »Dürkops«, vredno 500 din. Na Vernih duš dan je bila iz stanovanja Štularjeve Neže ukradena 800 din vredna zlata damska zaplestna ura; razen tega si je nepošteni obiskovalec za vselej izposodil še 8000 din v gotovini ter po en tolar Marije Terezije in tolar Franca Jožeta. Ukraden je bil med drugim 1. novembra tudi 150 din vreden otroški triček, dalje ca. 200 din v gotovini, povratni vozni listek za Trbovlje, nekaj časopisnih izrezkov, 250 din v gotovini (tatvina se je zgodila v tramvaju na progi od Gradišča do Sv. Križa), denarnica in 35 din v gotovini (prav tako v tramvaju na Vseh svetih dan), denarnica z 208 din (tudi v tramvaju, in sicer pred pokopališčem, isti dan; podoba je, da so se dolgopretnosti ta dan specializirali na tramvaje, kar seveda ni prav nič čudno, saj so prav lahko računali s tem, da jim bo nepošteno delo zaradi velike gneče izdatno olajšano. Tatvino kolega javljajo iz St. Vida nad Ljubljano, iz Radovljice, iz Vukovega sela in iz Ptuja. Iz Trbovlje javljajo tatvino fotografskega aparata. Iz Metlike javlja tamkajšnja orožniška postaja dva nočna vloma.

V pretekli noči so varnostni organi ljubljanske policije aretirali tri možakarje, ki jim bodo nekoliko izprašali veste. Dobili so iz Ljubljane izgnanega osemindvajsetletnega Milana Knapa, ki so ga obsojili že dalj časa iskale zaradi raznih prevar. Posebno se je zanj zanimalo okrožno sodišče v Mariboru. Izročili ga bodo zasledujočim oblastem. Roka pravice je preteklo noč čvrsto zagrabila tudi štiriindvajsetletnega brezposelnega delavca Strumla Ivana, ki je brez stalnega bivališča in v dokaj izdatni meri podvržen magnetičnemu vplivu tuje lastnine. Zasačili so četrta tudi nekega dalmatinskega krošnjarja, ki je bil dobro založen z nezgodanimi vžigalniki in s kreslinimi kamenčki. Seveda je te reči tudi prodajal, kadar je nanekala prilika. Pokazalo se je, da se dalmatinski krošnjarji na splošno precej ukvarjajo s to, od oblasti strogo prepovedano in budno opazovano trgovino. Dalmatinskega krošnjarja, ki je večeraj doživel svoj neredni in nesrečni dan, so policijski organi seveda izročili finančni kontroli.

Od tu in tam

Za skupen nastop pri volitvah v Belgradu so se vse opozicijske stranke dalje časa pogajale. Nazadnje je prišlo do sporazuma med pristajši Davidoviča, Ace Stanojeviča, Joce Jovanoviča in socialisti, da bodo na področju Belgrada, Zemuna in Pančeva postavili eno skupno listo. Vse ta čas je iskala tudi JNS zveze s to opozicijo, ker bi rada iztisnila kakega poslanca iz te koalicije. Pa kaže, da do tega sporazuma ne bo prišlo, ker se ne morejo vse stranke in skupine med seboj pogoditi za razdelitev poslanskih mandatov. Tako bo torej morala JNS bržkone na volitve v Belgradu s posebno listo, ki pa prav gotovo ne bo imela nobenih nad na uspeh.

Kandidati za poslanske volitve si dajo v čedalje večjem številu potrjevanje od pristojnih sodišč svoje kandidature. V vsej državi jih je tako potrjenih že več kakor sto. Zelo urni so zlasti ljotičevci, ki so določili tudi že prvega kandidata v Sloveniji, namreč v krškem okraju. Iz tega bi se dalo sklepati, da bo Ljotič kljub prvotnim negativnim napovedim sestavil svojo listo.

Več velikih manifestacijskih shodov pripravlja JRZ za jutri. Predsednik vlad edr. Milan Stojadinović bo govoril na velikem shodu v Petrogradu v Vojvodini. Za ta shod teke priprave že več dni ter jih vodi bivši poslanec Milan Badžak. Poleg dr. Stojadinovića bo govoril tudi kmetijski minister Svetozar Stanković. Notranji minister dr. Korošec pa bo govoril na velikem shodu za Pomurje v Paračinu. Poleg dr. Korošca bo govoril tudi minister za socialno politiko Dragiša Cvetković. Tudi na shodih v Kumanovem, Prištini in Kninu bodo govorili ministri. Z jutrišnjim dnevom se bo dejansko začelo živo delo za volitve in prava agitacija.

Tajinstveni »specialiste« za notranje bolezni dr. Lecas, s katerim so imeli opravka v Belgradu, je pobegnil pred policijo v Zagreb. Tam se je mož nastanil v najboljšem hotelu in se prijavil kot dr. Lecas. Menda je pa tudi tam zasluhl, da so mu za petami ter jo je po dveh dneh potegnil na Sušak in od tam baje z ladjo v Dubrovnik in naprej v Pirej v Grčiji. V Zagrebu ni »ordiniral«, čeprav je v Belgradu utemeljil svoj nenadni odhod s tem, da gre zdraviti dekana zagrebske medicinske fakultete dr. Smetanko. Verjetno je, da se bo kmalu razkidal prah za tem pustolovcem in homo brali, da je ugodna belgrajska gospoda enostavno nasleda prevečenemu mazaču, ki je imel izostren čut za lahkovernost tako imenovane gospode.

Tovorni avtomobil se je zaletel v hišo na Savski cesti v Zagrebu. Avtomobil je vozil tik za tramvajem. Ko se je tramvaj ustavil in nato spet krenil naprej, je šofer avtomobila zagledal pred seboj drug tovorni avtomobil. Da bi se trčenju izognil, je naglo zavil v stran in je butnil v malo pritrilno hišico. Židovi so popokali, strop se je sesul, a stanovalci so k sreči opazili nevarnost in pobegnili na prosto. Tako nesreča le ni zahtevala nobene človeške žrtve, pač pa je porušena hiša, katere ne bo mogoče več popraviti, temveč le na novo zgraditi. Sedaj gre za to, kdo je nezgodo zakrivil.

Popoln lunin mrk bo v ponedeljek zvečer. Ob 20.58 bo mesec vstopil v zemljino polseno, ob 22.45 pa bo že v popolni senci. Konec mrka bo ob 23. Mrk bo iz naših krajev viden, le če bodo to omogočile ugodne vremenske prilike.

V Splitu se zbira velike količine letošnjega tobaka iz vseh krajev v Dalmaciji in Hercegovini. Tobak dovažajo z ladjami in avtomobili. Do sedaj so ga v skladiščih nagomilili celih dva milijona kilogramov. V nekaj dneh bodo prišli zastopniki tujih držav, zlasti Nemčije, Francije in Poljske, ki bodo izbirali tobak in ga kupili. Letošnja trgatve tobaka je vrgla ne samo velike količine, temveč tudi izredno dobro kakovost. Kakor znano, je tobakni monopol za našo državo najpomembnejši vir dohodkov.

Kar trideset hiš so »očistili« cigani v Novem Vrhu v Vojvodini. V mesto se je priklatlja večja skupina ciganov, ki je imela s seboj na vrvi medveda. Seveda so vsi ljudje šli iz hiš na ulico in buljili v medveda, ki je na udarce bobna cepetal in plesal. To je bila najlepša prilika, da so cigani nemoteno kradli po hišah. Ko so se ljudje vrnili domov, so opazili, da jim je zmanjkalo mnogokaj. Ko so orožniki dohiteli ciganske karavane, so našli le cigane, nikjer pa ukradenih stvari.

Sin odgrizne očetu nos, oče pa zabode sina z nožem v hrbet. To se je zgodilo v vasi Erdelj pri Generalškem Stolu v hiši posetnika Škrtiča. Oče Filip in sin Ivan sta se neprestano prepirala in drug drugega pri vsaki priložnosti dražila. Oče je gospodaril po svoje, a sin po svoje. Oče je silil sina, naj vloži vsak zaslužen dinar v hišo, kajti sin je hodil na delo v tekstilno tovarno v Dugo Reso. Ko sta se hudo skregala, je oče prijel sina za obe roki, a sin je besen ugriznil očetu v nos. Nato je oče odgovoril s tem, da je zasadil sinu velik nož v hrbet. Pritekla je sinova žena in potegnila nož iz rane. Ker ima Ivan Škrtič ranjena tudi pljuča, je njegovo stanje zelo nevarno.

Velik vodovod, ki bo oskrboval z vodo 15 vasi v okolici Sanskega mosta, so dali v promet pred nekaj dnevi. Vse te vasi so trpele na pomanjkanju vode, saj so morali ljudje dnevno dovažati vodo tudi na 20 kilometrov daleč. Slednjič se jih je usmilila vlada in dala potrebne kredite na razpolago, da se je postavil velik stroj, ki bo pogonjal vodo iz studenca 200 metrov visoko v 15 rezervoarjev, katerih vsak bo držal do 50.000 litrov vode. Ceovod je dolg 29 kilometrov. Ko so spustili prvi curek vode v nov vodovod, so kmetje priredili pravo svatovsko gostijo. Stroški za vodovod so znašali več milijonov dinarjev.

Ob 40 dnevnici smrti senatorja in ustanovitelja lista »Vremec« Miljutina Stevanovića je bila večerja v saborni cerkvi v Belgradu spominška svečanost, katere se je udeležilo veliko število prijateljev in znancev pokojnega politika. Med drugimi sta bila pri spominški svečanosti navzoča tudi notranji minister dr. Anton Korošec in gradbeni minister Dobrovič Stošovič.

Ponovni občni zbor je imela večerja v Belgradu tamkajšnja sekcija Jugoslovanskega učiteljskega združenja. Tudi na tem drugem obnem zboru je zmogala opozicija, ki hudo napada glavno vodstvo učiteljske organizacije, kateri stoji na čelu znani Ivan Dimnik iz Ljubljane. Za predsednika belgrajske sekcije je bil izvoljen opozicionalec Svetozar Popović. Ni neverjetno, da bo glavni odbor pod vodstvom Ivana Dimnika tudi tokrat razveljavil izvolitev opozicionalca.

Kakšno bo novo kranjsko pokopališče

Kranj, 4. novembra.

Nenavadno lepo so Kranjčani letos okrasili grobove svojih rajnikih. Družine so kar tekmovalle med seboj, katera bo čim lepše počastila spomin svojcev. In ko so se večeraj popoldne po opravljenih cerkvenih molitvah ljudje sprehajali med grobovi, so mnogi obžalovali, da se bo moral Kranj posloviti od tega lepega pokopališča. Posebno starejše žene, ki so skoraj vsak dan hodile na pokopališče, se ne utesnejo znanji. Vsakdo pa mora priznati, da je bila prestavitve potrebna, saj bi pokopališče sicer stalo skoraj sredi mesta, ki se čedalje živahneje razvija proti Primskovemu.

Dela na novem pokopališču hitro napredujejo, tako da bodo — kakor napoveduje mesečnik »Kranjski zvon« — terenska dela opravljena do srede novembra, če bo vreme ugodno. Postavljena pa bo tudi že ograja. Ta list tudi podrobneje poroča o gradnji novega pokopališča.

Zadnje dni so trasirali tudi novo cesto na pokopališče. Cesto bo mestna občina zgradila čez zimo. Vodila bo čez novi most po novi cesti čez hujansko polje, kjer bo zavila pri hiši g. Kristanica proti severozapadni strani pokopališča. Na nasprotni strani tega vhoda bo pozneje sezidana kapela in mrliške veže s pritlikalnimi. Pred prostorom, na katerem bo pozneje stala kapela, bo začasno postavljen pokopališki križ, ki bo kasneje postavljen na pročelje kapele. Pred križem bo s peskom posut prostor, kjer bodo ob pogrebihi

Kultura narodov se pozna po pokopališčih

Ljubljana, 5. novembra.

V naših srcih še ni potihnil poslednji zvok melodije praznika, ko se spominjamo svojih dragih rajnikih, jim prižigamo lučke in v duhu stopamo v ono kraljestvo, kamor bomo vsi prišli in od katerega nas loči le plast zemlje. V kraljestvo, v katerem bo za vse prostora in ki je za človeka, utrjenega od pehanja in tavanja po zemlji, kraj miru in počitka, kjer se sprosti človeški duh in splava neskončnim in večnim mejam nasproti.

V takem razpoloženju je središče povelja monsignor V. Steska na prosvetnem večeru poslušalce po krajih, ki so zunanji odsev narodove srčne dobrote ali slabosti — po pokopališčih.

Ze od nekaj je človek težil za tem, da viden zunanji izraz za to, kar ga teži, kar je izgnal, se tako primitivni človek je dal svoji notranji potrebi izraziti v tem, da je onim, ki jih ni več, postavil spomenike. To je bil kraj, ki je slehernemu veljal za svet. Sprva je bila to preprosta gomila, žara ali situla, kjer so počivali ostanki rajnikih. Narodi imajo različne načine, kako postavljajo spomenike. Egipčane obdružuje še danes zaradi njihovih ogromnih piramid in mumij, ki so še do danes, po tisoletjih, ohranjene. Na zunanjo stran so Egipčani slikali prizore iz posmrtni sodbe, kako bog pelje človeka k sodbi. Grki so pokopavali v sarkofagih in od teh ter Etruščanov so se tudi Rimljani učili, ki so pozneje ustvarili ogromne in veličastne spomenike kot Hadrianov spomenik itd. V gotski in renesančni dobi so na ploščo, kjer je rajnik počival, izklesali njegovo podobo. To so bili običajni grobovi plemstva, ljudstvo pa je na grobove postavljalo lesene križe, ki so jih vremenske nepravilne kmalu uničile. V dobi, ko kristjani svoje veroizpovedi niso smeli še javno izpovedovati, so svoje pokopavali v katakombah. Pozneje so katacombe pozabili in v 16. stol. so jih zopet odkrili.

Predidemo v dobo, ko so začeli ljudje postavljati spomenike kot smo jih navajeni. Vsak narod pa na svoj način skrbi in goji za lepoto pokopališč. Kakor rečeno, pa je pokopališče zunanji izraz notranje lepote. Mi imamo na našem podeželju, zlasti po mestih, lepo urejene božje njive in spomenike, ki so nekateri lepe umetnine.

Predavanje so pojasnjevali skioptične slike, ki so kazale najrazličnejše spomenike in pokopališča. In videli smo, da naše ni eno najzadnjih.

V petek 11. novembra bo predaval prof. J. Mlakar: V kraljestvu Dolomito.

Se nekaj na račun občinstva: Zeleti bi bilo, da ljudje prihajajo k predavanjem pravočasno. Kajti zelo mučno je za predavatelja kot za poslušalce, če morajo poslušati skrivnostno šumenje zamudnikov.

Zrnca izpod Konjiške gore

Za delavsko kuhinjo. Zima prihaja in z njo mraz, ki utesne med drugim tudi zelo nagažati delavstvu usnjarske tovarne in »Alfec«. Naši delavci namreč nimajo kottička ne poleti ne pozimi, kjer bi pošteno obedovali in si oddahnil. Jedo kjerkoli je pač, stoje ali sede, kos kruha s klobaso ali slanino; redkim prinesejo svoji kosilo, malokateri se zatečejo v gostilno. Da je to silno nerodno in nezdavno, si sleherni lahko misli. Predlagamo vsem v premislek in izvedbo, naj se osnuje delavska kuhinja (menza), kjer bo delavstvo deležno pošteno hrane in prostora za odmor.

Prav je povedal. Pred nedavnim je prišel v neki lokal na področju slovenjekonjiške občine starejši kmečki očanec, ki mu bo že preko sedem križev (obe imeni zamolčimo). Ko mu je uslužbenec postregel, se je med njima razvil kratak, a zato jednat razgovor. Uslužbenec: »Oče, koga boste volili? Očanec: »Nekoga bom želel.« — Mačka volite, on bo dosti naredil! — »Ne, Mačka pa ne! Kaj se on sploh med Slovence vtiča? Kaj pa njega Slovenija briga? On se naj dol na Hrvaškem am jemle!« Nestrpni opozicionarni agitator je sprico možatega nastopa in strunnih besed starega slovenskega zavednega očanca klavrno povsobil pogled.

Novo javno delo. Na področju naše občine se v kratkem prične novo javno delo: gradnja okoliškega vodovoda izpod starega gradu (od kmata Zimerla) do trškega zbirališča. Nova naprava ne bo važna samo za posetnike ob napeljavi, temveč tudi za ves trg, ker bo sedanji trški vodovod s tem ojačen. Občina pa s tem vnovič dokumentira svojo veliko delavnost.

Odpusti iz podjetja »Alfec«. Pred nedavnim je bilo iz tukajšnjega podjetja industrije čevljev »Alfec« odpuščenih nekaj desetih delavcev in delavci zaradi pomanjkanja dela. Ukrep vodstva je samo začasn.

S pokopališču. Marsikdo, ki ni bil še letos na pokopališču, se je na dan Vseh svetih čutil popolnoma drugačnemu licu, ki ga je dobilo pokopališče z dosežanjo delno preureditvijo. Lepoto zase tvoji cesta od nadzupniške kapele dalje. Ko bodo vsa dela končana, pa bo naše pokopališče res lep, miren dom pokojnih.

Občinska hiralnica, ki se nahaja v nekoliko preurejenem poslopuj prejšnjega Lamprechtinova, je važen zavod te vrste pri nas. Z ustanovitvijo je sedanja občinska uprava izoričala na nazoren način svoje delo. Saj sta ji

molitve za rajne. Na prostoru med glavnim vhodom in križem pa bo z betonskim robom ograjen prostor, na katerem bo krog 300 grobov. Tu bo tako imenovano kolektivno pokopališče, kjer bodo imeli tudi vsi enake nagrobne spomenike, ki jih bo dalo napraviti cerkveno predstojništvo. Vse te grobove bo oskrbovala pokopališka uprava. Pri novem pokopališču bo nastavljen grobar-vrtnar, ki bo ves prostor sam oskrboval. Kdor bo želel biti tukaj pokopan, bo moral imeti le tak spomenik kakor vsi drugi — nizek kamen z napisom. Na vsaki strani tega kolektivnega grobišča pa bo šla cesta proti kapeli oziroma proti prečni cesti. Na drugi strani od kolektivnem grobišču bo prostor za družinska meščanska grobišča, kjer bo vsaka družina morala vzeti vsaj dva grobova. Od severozapadne do nasprotni strani pokopališča bo segal tak pas meščanskih grobišč. Na tako imenovanih meščanskih grobiščih si bo lahko izbral prostor vsakdo, grobovi pa bodo morali biti vedno lepo okrašeni.

Za zidane grobnice je namenjen prostor ob steni obzidja na strani proti Cirkčiam. Za izredno lepe grobnice, ki bi stale samostojno, bodo rezervirani posebni prostori na vogalih cest in v pokopališkem »parku«.

Med obzidjem in meščanskimi grobišči bosta na vsaki strani ležali po dve veliki polji za posamezne grobove ali grobišča, kjer bodo ljudje postavljali spomenike poljudne velikosti.

Deveto kolo ligaškega prvenstva

V Belgradu: Bask: Ljubljana in Jugoslavija: Gradjanski (Skopje).
V Zagrebu: Hašk: Gradjanski (Zagreb).
V Sarajevu: Slavija (Sarajevo): Jedinstvo.
V Splitu: Hajduk: BSK.
V Varaždinu: Slavija (Varaždin): Sparta.

Ljubljaničani smo torej tudi jutri brez ligaškega programa, za našo Ljubljano pa je to za Skopjem in Varaždinom že tretji zaporedni izlet na tujia igrišča. To pot gredo naši v Belgrad. Proti Basku jim ne moremo pripisovati mnogo izgledov na zmago. Bask je favorit za naše reprezentivce, pa smo prepričani, da se bodo borili do zadnje minute in da bodo prinesli domov časten rezultat. Dosedaj smo dvakrat upali na uspeh, vendar drugi eq boljši in zato ne gre valiti še večje krivde na naše igralce, češ, da so za nič. Upajmo, da se bo še nam enkrat sreča nasmejala. Tekmo bo sodil mladi Novosadčan Nikola Popović, ki bo prestal jutri ognjeni krst za presojo ligaških tekem.

V drugi tekmi nastopi Jugoslavija proti Skopljanem. Po osemih golih, ki jih je prejeno nedeljo dobil Gradjanski od Haska, sodeč, računamo na gotovo zmago Jugoslavije, ki bo hotela slišno razliko v golih prehiteti Haska, s katerim ima isto število pik. Tekma utesne Jugoslavija vzeti prav resno in da skušala zmagati z visokim rezultatom. Tekmo bo sodil naš sodnik Čamerik iz Zlatibora.

V Zagrebu imajo svoj derby. Srečata se Gradjanski in njegov večni nasprotnik na igrišču in za zelena mizo Hašk. Gradjanski bo moral jutri nastopiti brez Brozovića in Lešnika, ki ne moreta igrati radi poškodb, ki sta jih dobila v Sarajevu. Hašk pa se je močno razigral, kar je pokazal že prejšnjo nedeljo proti istoimenskemu klubu iz Skoplja. Barba bo vsekakor zelo ostra.

Jedinstvo gre na vroča sarajevska tla, kajti če je vse to res, kar pripovedujejo igralci in funkcionarji Gradjanskega, je v Seher-gradu res pravi pekel. Najbrž vsa reč ni tako huda in jo Gradjanski gleda le bolj skozi prizmo svojega paraža. Jedinstvo je napravilo tri zaporedne podvige, ki so presenetili dosedaj vse. Če bo ta robustna in kondicijsko sijajno razpoložena enajstorka zmagala še jutri, potem pride Jedinstvo naenkrat iz zadnjega dela tabele v gornjo hišo.

Zelo zanimivo bo tudi rezultat tekme v Splitu, kajti če zmagá BSK, ga lahko smatramo skoraj za novega prvaka za leto 1938-39. BSK bi potem takem šel v drugi del prvenstva s 4 točkami prednosti in zraven tega ima še vse važne tekme doma. Hajduk kaže, da je letos slabši, kot pa je bil druga leta, vendar ni izključeno, da bo prav proti BSK-u zaigral odlično, tako kot zadnjič proti Hašku. To važno srečanje bo sodil sodnik Podupski.

V Varaždinu se bosta spoprijela dva precej enaka močna kluba: domača Slavija in zemunska Sparta. Ob takih srečanjih imajo domačini prednost in zato lahko tudi pričakujemo zmago Varaždinske Slavije. Sodil bo pa Rakič Milan.

Za jutri se torej obetajo prav lepe borbe, prihodnjo nedeljo bomo pa že v Ljubljani lahko gledali zemunsko Sparto.

Izza naših meja

Roparski napad pri Renčah. Na poti med Renčami in Gradiškoto je neznanec napadel 41-letnega Leopolda Vinklerja, ki se je vračal ponoči domov. Neznane, ki je stal skrit ob cesti, je oddal na Vinklerja dva strela iz samokresa. En strel ga je zadel v trebuh, da se je Vinkler le s težavo privlekel do bližnje hiše. Od tu ga je odpeljal avto v goriško bolnišnico, kjer so mu nudili prvo pomoč. Poškodba ni prav težka. Zakaj je neznanec, ki je potem pobegnil, izvršil napad, ni znano.

Stroga obsodba. Ker je prekršil mejo brez uradnega dovoljenja, je bil obsojen pred goriškim sodiščem Ludvik Bedenk iz Idrije na 6 mesecev zapora in 3000 lir denarne kazni. Pri njem so baje našli tudi nekaj vtihovalnega blaga.

Smrtna nesreča pri delu. V Logu pri Podsehu se je zgodila pretekli teden težka nesreča. Ob Soči grade namreč velike električne naprave, in ko je skupina delavcev kopala, se je nenadoma zrušila večja plast kamenja, ki je podrla več delavcev, od katerih je Josip Fabrij iz Vidma obtežal mrtev z zlomljeno hrbtenico. Dva druga delavca sta pri tem dobila lažje poškodbe.

Veliko darilo Trstu. Mussolini je poklonil od 1 milij. lir, ki mu ga je gal na razpolago velepodjetnik in bivši finančni minister Volpi, Trstu 750.000 lir, in sicer predvsem raznim fašističnim organizacijam.

Tržaški promet se dviga. Uvoz v tržaško luko kaže v primeru z lanskim letom v prvih 10 mesecih dvig za 1.693.563 stotov. Ravno tako je narastel za preko 1 milij. ton tržaški izvozni promet, in sicer po morju. Največji uvoz po morju je izviral iz ostalih italijanskih pristanišč. Po železnici je iz inozemstva prišlo največ v prvem polletju 1938 iz Češkoslovaške, in sicer 1.564.070 stotov, kateri sledi Nemčija, dočim je v izvozu bilo ravno narobe.

tako narekovali skrb za reveže in velikost nove občine, v kateri so vsi občani po letu dni obstoja bili že deležni velike blazodati.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometrsko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost	Oblačnost	Veter (směr, jakost)	Padavine	
						m/m	vrsta
Ljubljana	765.2	11.5	8.0	83	9 ENE ₂	—	—
Maribor	763.1	13.6	6.0	80	5 0	—	—
Zagreb	769.2	14.0	2.0	90	10 0	—	—
Belgrad	769.1	16.0	2.0	93	5 0	—	—
Sarajevo	768.4	15.0	0.0	90	0 0	—	—
Vis	769.0	13.0	8.0	90	4 NW ₂	—	—
Split	768.7	17.0	10.0	70	4 NE ₂	—	—
Kumboj	767.1	17.0	12.0	80	0 N ₂	—	—
Rab	770.2	13.0	10.0	80	5 0	—	—
Dubrovnik	766.8	19.0	5.0	70	6 NE ₂	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo, deloma oblačno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerja do danes: Iz noči do pol 10 je bila nizka in gosta, nato pa do 11.10 srednje gosta megla. Ob 11.40 je posijalo skozi meglo sonce, zjasnilo se je pa šele ob 12.30, ko se je megla dvignila. Ob 13.10 so se pojavili na več krajih lahki visoki oblaki, ki so se vedno bolj širili in spreminjali v srednje in nizke; ob 15.50 je bilo popolnoma oblačno, tako je ostalo dalje v noč. Od 14.30 dalje je pihal jugozapadni veter.

Koledar

Danes, sobota, 5. novembra: Zaharija.

Nedelja, 6. novembra: Zahvalna.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Mestno zdravniško dežurno službo bo od sobote ob 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj vršil mestni zdravstveni svetnik dr. Franta Mle, Poljanska cesta št. 15-II, telefon št. 32-84.

Zaradi obračuna vsesvetke akcije so naproseni vsi, naj na stojnicah ali kjerkoli zbrane skupnine prinese vsaj do ponedeljka opoldne v mestni socialni urad v priliciu Mahrove hiše ali pa v Mestni dom.

Na koncertu v ponedeljek 14. t. m., ki ga bo izvajal Ljubljanski kvartet (Pfeifer, Stanič, Šušteršič in Müller), se bo prvič javno izvajal v Ljubljani kvartet znanega violinista Riharda Zike, ki je bil po prevratu koncertni mojster našega opernega orkestra, pozneje primarij znanega Zikovega kvarteta. Zikov godalni kvartet ima tri stavke ter je bil nagrajen na festivalu v Ženevi l. 1936. Poleg Zike bo izvajal godalni kvartet na tem koncertu še Beethovnov kvartet op. 59 št. 2 v e-molu in Verdijev kvartet v e-molu.

Najpomembnejši koncert letošnje sezone bo ponedeljkov koncert Glasbene Matice Ljubljanske, na katerem se bo izvajalo Škerjančev delo za soli, zbor in orkester Zedinjenje. Krstna izvedba tega dela bo na slavnostnem koncertu, ki spada v okvir prireditve mestne občine Ljubljanske ob 20 letnici našega osvobodjenja in zedinjenja. Poseben poudarek koncertu daje tudi dejstvo, da je bila Glasb. Matica obveščena od maršalata dvora Nj. Vel. kralja, da je prevzel kralj Peter II. pokroviteljstvo tega koncerta. Izjava se celo večerno simfonično delo, solistične vloge pojo člani naše opere gđe. Valerija Heybalova, ga. Mila Kogojeva, g. Svetozar Banovec ter ravnatelj Julij Beletto. Pevski part bo izvajal pevski zbor Glasbene Matice Ljubljanske, orkestralni pa orkester ljubljanske Filharmonije. Vodstvo koncerta bo v rokah zborovodje Matinega pevskega zbora ravnatelja Mirka Poliča, ki je vodil vse skušnje od prve do poslednje za krstno izvedbo tega najpomembnejšega dela novejšega slovenske glasbene literature. Skladatelj Škrjanc je izredno plodovit in je v poslednjih 2 letih komponiral poleg Zedinjenja še Prešernov sonetni venec za soli, moški zbor in orkester, ki pa še čaka koncertne in krstne izvedbe. Simfonična kantata Zedinjenje je izredno važna in pomembno delo naše literature in na krstno izvedbo v ponedeljek 7. t. m. ob 20 v veliki unijski dvorani ponovno opozarjamo. Vstopnice se dobe v knjižarni Glasbene Matice, ravno tam tudi sporedova knjižica, ki prinaša analizo dela.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je izdal brošuro: »Pravice delavcev«, katero je priredil ravnatelj g. dr. Bohinjec. V brošuri so na 179. straneh na lahko umljiv način opisane posamezne določbe zakona o zavarovanju delavcev in drugih predpisov. Knjižica je važna za delavce, delodajalce, občine in dr., ki imajo opravka z delavskim zavarovanjem. Dobi se pri vseh uradovih poslovalnicah za ceno 5 din.

Začetek poljubno znanstvenih predavanj Prirodoslovnega društva. Prirodoslovno društvo otvori svoja poljubno-znanstvena predavanja za letošnjo sezono s predavanjem filma »Ziviljenje v morju«, ki ga je naredil sin bivšega francoskega ministrskega predsednika g. Painlevé. Predstava filma bo ob sodelovanju Francoskega instituta in Jadranske straže, in sicer v torek 8. novembra 1938 točno ob 18 v dvorani kina Sloge

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sobota, 5. novembra: Zene na Niskavuoriju. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 6. novembra, ob 20: »Trideset sekund ljubezni.« Izven.

Opera. — Začetek ob 20.

Sobota, 5. novembra: »Traviata«. Gostuje Zlata Gjurgjenac-Gavella. Izven.

Nedelja, 6. novembra, ob 15: »Mala Floramy«. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. — Ob 20: »Grofica Marica«. Izven. Znižane cene.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 5. novembra: 12 V pisani vrsti se plošče vrtijo, zvoki poskoni. 13.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 14.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 15.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 16.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 17.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 18.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 19.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 20.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 21.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 22.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 23.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 24.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 25.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 26.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 27.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 28.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 29.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 30.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 31.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 32.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 33.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 34.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 35.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 36.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 37.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 38.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 39.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 40.30 V pisani vrsti se plošče vrtijo. 41.30 V pisani vrsti se

Boj za življenje in smrt med slonom in tigrom

Angleški iskalec slonove kosti je na koncu svojega potovanja po Vzhodni Afriki bil priča boju med mladim slonom in tigrom. Ta zgodba, oziroma boj nam kaže, da poznajo tudi živali razne »trike« in da tudi med živalmi ne velja samo »moč pesti«. Ta nabiralec je imel redko, skoraj edinstveno priliko: biti priča boju med mladim slonom in tigrom in to od začetka do konca. Takole pripoveduje:

Ze dva dni smo zasledovali krdelo slonov, ne da bi se jim mogli približati na strel. Končno smo se jim tretji dan toliko približali, da bi lahko streljali. Ustavili so se na bregu reke in so bili nenavadno nemirni. Ze sem dvignil puško, pomeril in sem hotel sprožiti. Kar sem zapazil, da se na moji desnici ne daleč od mene nekaj giblje. Nisem imel niti toliko časa, da bi dobro pogledal, že e nekaj rumenkastega skočilo čez grm in skočilo na hrbet mladega slona. Iznenadena žival je moč-

no zarjavela vled strahu, toda tiger je že krvo- ločno grebel po slonovem mesu, kakor da bi hotel priti do slonovega srca. Kakor hitro je slon hotel zagrabiti tigrja z rilcem, da bi ga odtrgal raz sebe, je ta hitro rilec s šapo spretno odbil. Ko je slon spoznal, da si z rilcem ne more pomagati, se je vrgel na tla in se začel valjati. Toda tiger se ni dal presenetiti. Odskočil je v stran in čakal, da je slon vstal in se pogнал zopet kakor strela na hrbet svojega nasprotnika. Proti koncu se je zdelo, da je slon začel pripravljati bojni načrt: z vsakim padcem se je bolj približal reki. Tako se je bil boj na bregu, dva metra od vode. Ko je slon dosegl, kar je nameraval, je čakal, da bi tiger zopet skočil naj. Ko se je tiger res zopet znašel na slonovem hrbtu, se je ta s tigrom vred prekobil v vodo. Tiger je šele sedaj spoznal slonovo zvijačo, pa je bilo že prepozno. Slon je strahovito zarjul, popadel z rilcem tigrja, ga potisnil pod vodo in ga tiščal toliko časa, dokler ni čutil, da so krčeviti tigrovi gibljaji popolnoma prenehali in da je tudi voda nehala vreti na površje. Tedaj šele je izpustil iz svojega objema sovražnika, ponosno odplaval na nasprotni breg ter izginil v gozdu.

Deset bratov in njihova usoda

Mnogo gorja je prinesla in zapustila svetovna vojna in mnogo njenih žrtve še danes životari, dokler jih ne bo odrešila smrt. Marsikdo, ki je v strelskih jarkih ušel mrzli svinčenki, je prinesel s seboj spomin, ki ga bo spremljal do smrti.

Te dni je umrl v Rouenu 100 odst. invalid Avgust Ruelland, v starosti 61 let. Podlegel je posledicam, ki mu jih je zapustila svetovna vojna — bil je popolnoma hrom. Tudi njegov brat Ksaverij je umrl l. 1931. za posledicami, dobljenimi v vojni. Bil je namreč zastrupljen od plinov in to ga je spravilo v grob.

Poročnika A. Ruellanda bodo pokopali v domačem kraju, v Parameju, kjer se ena izmed ulic imenuje Ulica šestih bratov Ruelland.

Zakonca Ruelland sta imela osemnajst otrok. Ko je izbruhnila svetovna vojna je bilo vpo- klicanih deset bratov, od katerih jih je ostalo šest v strelskih jarkih.

Prvega, poročnika znakov, so ubili l. 1915. v Arrasu; drugega, pešadijskega korporala leta 1915 v Champagni; tretjega, topničarskega podčastnika l. 1916 pri Verdunu; četrtega, očeta osmih otrok v starosti od 6 mesecev do 8 let. l. 1916 in četrti, poročnik lovec je padel l. 1918 na gori Kemmel.

Šesti, abbe Ruelland, je opravljal svoj duhovniški poklic v Argentini. V vojsko je vstopil kot korporal, prestopil k lovecem in postal stotnik 25. polka ter vitez Častne legije in štirikratni častni meščan. Ta je padel oktobra l. 1918 v Somme-Py.

Od desetih bratov Ruelland živita danes samo še dva: Stanislav, vitez Častne legije, ki je služil pri 247. polku in se sedaj nahaja v Združenih državah ter Karel, stotnik v svetovni vojni in vitez Častne legije. Od l. 1918 do 1924. je bilo tudi poslanec za okraj Ille-et-Vilaine.

Danes zvečer ob osmih bo v Delavski zbornici prosvetna akademija grafičarjev!

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Ze luči na nebu so se bliskale, te in nekaj ptičev, ki so obletavali adjo in jo spet zapustili. Morski volk je bil še vedno tu in večkrat idaril poln pričakovanja ob stranske stene ladje. Mornarji so pri- segali na življenje in smrt, da čaka ta stvar na nekoga. Napol v šali so kockali in vlekli srečke. Pripeka je dušete pritiskala na adjo. Nekoč je padel žreb petkrat po vrsti na dečka Polla. V sle- teči noči je slišal mornarje v svoji bližini, kako so šepetali, nakar se je splazil v temi iz prebivališča in zbežal nazaj k donu Ramonu.

Antonio je jasno opazil: avtoriteta, ki si jo je bil pridobil med mharjem in v kratkem času zatem, je z nočjo vred zdrknila iz nje- govih rok. Ljudje so se spet oddelili v prebivališče ter se za po- elja z zgornjega krova niso niti najmanj zmenili. Dnevno so mogli azdeliti le po pol pinte vode na moža — pa še to je moralo skromno alogo kmalu izrpati. Sto milj za obzorjem je bila suha zemlja. Toda tega moštvo ni vedelo, sicer bi prav gotovo skočilo v čolne. Morje je kazalo vedno isto nespremenjeno barvo, v zraku je migo- ala zadušna napetost, večno pričakovanje hudega, ki se nikoli ne o zgodilo. K temu se je pridruževala še strahotna tišina in prežeči morski volk — moralo je priti do izbruha.

Osmi dan je prišlo iz gornjega krova odposlanstvo, ki je z rkim naglasom zahtevalo, naj brat François prosi za veter. Ubogal e, toda izdalo ni nič. Deveti dan so deleže vode spet zmanjšali na olovico. Da so se med ljudmi kovali neki tajni načrti, sklepi, se e Antonio in podčastniku Sollerju zdelo jasno, ko sta obdana od Ali Bonga in oboroženih njegovih ljudi razdeljevala vodo in rum. Vše upanje je Antonio polagal na svoje mohamedance. Spadali so : notranjeafriškemu plemenu Fullahov, ki so pogosto s svojim vod- nikom v majhnih četah prihajali k obali in si v nekaj letih po- norške službe, večji del na ladjah za sužnje, zaslužili za ostanek ovojega življenja potrebni kosček denarja. Antonio jih je hotel za- rdno prikleniti nase: podaril jim je dva zaboja rdečega sukna in im obljubil, da jim bo po prihodu še več takega dal. Razen tega im je odpustil eno leto njihove službe na ladji. Glede tega, kar e je tedaj skrivnostno pripravljalo, pa niso bili na njegovi strani. Po je vedel dobro. Tudi iz Ali Bonga ni veliko iztisnil zase. Kar

117 bogovi naklonijo, je dejal orjak, to dobrega mohamedanca ne briga dosti — zadržal se bo mirno ter se ne bo vmešaval.

Pozno ponoči je Antonio odvedel Juana, ki je imel stražo na palubi. Naslonil se je na jambor, da ga je pokrila senca. Pri krmilu ni bilo nikogar. Misli je sprva, da je sam na krovu ob krnu. Čul je, kako je kapljala rosa od dremavih jader. Nenadoma je zagledal glavo in pleča dečka Polla: ležal je na blazini brata Françoisa na krovu kapitanovega čolna, ki je bil pritrjen v svojih tirnicah na zgornji krov.

Sprva je Antonio mislil, da deček spi, nato pa je videl, da so bile njegove oči odprte. Izraz na njegovem temnem obrazu je bil tak, da ga ni pozabil: gledal je tja proti zvezdam, a iz njegovega steklenega pogleda je govorilo neke vrste zamaknjenje. Še vedno je bil na zunaj lep, toda njegove poteze so bile nekako plitke in suojevrstno zavite, kakor če se odlomi vodna roža in se že nalahno suši ter jo pri tem brez nadaljnega tira tok navzdol. Antonio je stal, kakor okamenel in ko se je kar iznenada prikazala čez rob čolna kapitanova postava, ga je spreletel mraz. Kapitan se je ozrl okrog sebe in ko ni nikogar videl, je splezal iz čolna in se splazil tiho stran. Šele ko se je neposredno pred Antoniem vzravnal, je zapazil njega, ki je na jamboru slonel. Moral se je hudo prestrašiti, kajti glasen krik se je izvil iz njega.

Kar je temu sledilo, ni bilo Antoniu nikdar popolnoma jasno. Morda so vsi tajno naokoli skriti ob rezkem kriku mislili, da je njihov naklep odkrit, ter so zaradi tega zdvečeli na krov ob krnu, ali pa je nenadni glas enostavno pretrgal neznosno deseldnevno napetost brezvetrja. V vsakem primeru je krik komaj da zdrknil raz usta dona Ramona, ko je že tropa deset ljudi padla po njem. Antonio je imel le še toliko časa, da se je spustil skozi luknjo kajute. V senci jambora ga niso videli. Napol viseč se je držal za stopnišče, potegnil svoj samokres in meril na štirikotnik nad svojo glavo, ki ga je osvetljeval mesec. Naj se zgodi karkoli, za vsako ceno je hotel držati kajuto. Toda nihče se ni pokazal v svetlem četverokotniku. Le na krovu se je razvil peklenski hrušč.

Zaslišal je grgrajoči glas dona Ramona. Očividno so ga hoteli ubiti — na vsak način pa je čul, da je moledeval za milost. Antonio se je obotavljal, da bi takemu človeku priskočil na pomoč. Seveda njegov strah pred smrtjo je zadostil pristno zvenel — a naenkrat je Antonia znova spreletel mraz: don Ramon je cvileče prosil, naj dečka ne vržejo čez krov.

Antonio je zdvojen zavpil po Juanu in stekel po lestvi navzgor. Ko se je z glavo in rameni privlekel skozi luknjo, je čul tuljenje od strahu, kakor ga ni še nikoli slišal. Kar se je potem zgodilo, je minilo v hipu: nekdo je potegnil dečka iz čolna, na katerega se je obupan prižl, ga zgrabil čez pas in ga zavihel visoko v zrak.

Kot plaz se je valila tolpa v prebivališče. Za trenutek je videl otroške ude, kako so kot cepec zabingljali proti svetlemu nebu, nato pa je slišal le ploskovit udarec. Antonio je hotel že skočiti tjakaj, pa je zašel v kopico, ki se je valila nazaj. Padel je tja in se prekopenil, a njegov samokres se je sprožil.

Ko se je spel postavil na noge, je bila siva paluba, na kateri so se prej valili duhovi, popolnoma prazna. Stal je sam na luninem svitu. Zdelo se mu je, da je bilo vse strahoten sen — pravkar se je šele zbudil. Silno neprijeten smeh ga je prevzel. Pri tem je pa začutil, da so ga strahovito bolela prsa in rebra.

Na uho mu je udaril cvileči, grgrajoči glas. Don Ramon je stegnil roke v zrak. »Zastonj!« je zakričal. »Prekasno!« Opotekal se je, a z ustnic se mu je cedila kri.

Antonio je stekel na zgornji krov in pogledal ven. Dolge milje daleč se je razprostiralo morje, gladko in svetlikajoče se kot živo srebro. Nič se ni dogajalo na tej bliščeci se ploskvi. Morski pes je že odšel.

Naslednjega jutra je zavel lahen veter in pogнал »Ariostatico« naravnost proti Afriki. Ze do opoldneva je naredila precejšnjo pot. Proti večeru so zagledali ravno obalo ter so skozi vso noč prižgali plamenice, da bi priklicali pilota. Milje daleč je skakljal rdeči mrtvaško svečani blesk po črnem morju. Slednjič je odgovoril s kopnega podobni plamen.

SEDEMNAJSTO POGLAVJE.

Posadka gre na kopno.

Ponoči se je »Ariostatica« s počasno vožnjo vse bolj približevala kopnemu. Ob jutranji zarji so jo končno ustavili, da je vzdolž obale plula, da je bilo premikanje komaj še opaziti. Večkrat se je nepro- stovoljno dvignila, če je črni hrib valov od zunaj udaril pod njo in smuknil proti obali.

Nenadno se je dvignilo sonce iz nizkega duhtečega pragozda, ki se je, kakor daleč je neslo oko, razprostiral proti vzhodu. Zrak je postajal bolj vroč in prozoren, a istočasno so izpuhteli v to jutro neštevilni sivi stebri sopare in dima, kakor da bi vse naokoli ponoči ugasnili taborni ognji. Kakor z žejnim jezikom mačka je sonce polizalo vso vlago. V eni sami uri je postal zrak modrikasto bel in migotajoč kakor v notranjščini plavža.

Antonio je spoznal: bila je ploščata, zla in molčeca zemlja. No- bena vesela pesem se ni dvignila iz negibnega morja bambusovih vršičkov na vzhodu, kakor so ga na primer prijazni gozdovi ku- banski zapeli soncu v pozdrav. Le glas Oceana se je čul. Na videz tih in nepremičen, je vendar drsel nepotrpežljivo tja čez robove olovov, ki so se v dolgi verigi vlekli prav do ravnega obzorja, kjer so nepregledne vrste enoličnih lagun zastirale pogled.

Izpolnjujoč bridko dolžnost sporočamo, da je gospod
ravnatelj

inž. LEO DOSTAL

ki je moral zaradi hudega obolenja pred kratkim izstopiti iz našega podjetja in iskati zdravja v Švici — tam nenadoma umrl, zadet od kapi.

Pokojni ravnatelj je v času osemletnega sodelovanja posvetil vso svojo delavnost, svoje bogato znanje in svoje velike izkušnje na polju železarstva in plavžarstva koristim naše industrije.

Njegove velike zasluge mu zagotavljajo, da mu bo med nami za vse čase ohranjen časten spomin!

Jesenice, dne 4. novembra 1938.

Uprava in ravnateljstvo Kranjske industrijske družbe